

Đế Quốc Bành Trướng, Đế Quốc Lụn Bại

Tho Nguyễn

Thời kỳ Tống, Nguyên về trước, Đài Loan được gọi là Formosa, từng là quê hương của các sắc dân Polynesie (hiện còn ở Nam Thái Bình Dương). Sau đó Formosa lần lượt là thuộc địa thuộc của Hà Lan, Tây Ban Nha và Nhật Bản. Mãi đến thế kỷ 17 những làn sóng người Hán chạy trốn chiến tranh mới di cư ra đó và cái tên Đài Loan (Taiwan) ra đời. Năm 1949 Tưởng Giới Thạch cùng 2 triệu quân đổ ra đảo. Quốc Dân Đảng (Kuomintang) đã đàn áp và Hán hóa người bản xứ rất tàn bạo. Kết quả là trong 24 triệu dân trên đảo, hiện người Hán chiếm hơn 90%.

Nền văn hóa Hán đã gắn bó hai lãnh thổ Hoa-Lục và Đài Loan, dù đi hai con đường khác nhau. Từ khi Đặng Tiểu Bình mở cửa Trung Quốc, Đài Loan đã phát triển ngoạn mục nhờ đầu tư vào Trung Quốc và cũng nhờ sức mua của Trung Quốc đổ vào đó.[2] Từ 1993 đến nay, đầu tư của tư bản Đài Loan vào TQ luôn nằm ở mức 70-85% tổng giá trị đầu tư của họ ra nước ngoài. Phải nói là không nước nào mà sự thịnh vượng lại phụ thuộc nhiều vào Trung Quốc như Đài Loan. Cũng không ở đâu mà sự đe dọa của Trung Quốc về lãnh thổ, về quan hệ quốc tế lại nặng nề như Đài Loan. Trước khi chính quyền Nixon công nhận Trung Quốc là thành viên chính thức của LHQ trong năm 1971, Đài Loan là đại diện duy nhất cho cái tên China trong toàn bộ các tổ chức và dự án quốc tế. Từ chỗ gần 100 nước, nay chỉ còn 14 nước nhỏ giữ quan hệ ngoại giao với Đài Loan. Họ phải ngậm đắng từ bỏ cái tên China để khi thì bị gọi là Taipei, khi thì là Taiwan. Gân cổ lên cãi mới tránh được từ "Province of China" (Tỉnh của Trung Hoa).

Tuy bị Trung Quốc đe dọa trực tiếp như vậy, nhưng không ở đâu lực lượng thân Hoa Lục lại mạnh như ở Đài Loan. Cho đến 2016, Kuomintang vẫn cầm quyền với chiều hướng ủng hộ chính sách "Một Trung Hoa". Kuomintang thân Bắc Kinh không chỉ vì quá khứ Quốc-Cộng hợp tác trong chiến tranh chống Nhật, không chỉ bởi các mối quan hệ huyết thống giữa các giòng họ lãnh đạo, từ họ Tôn đến họ Tống, mà còn bằng sự tương đồng về thể chế. Quốc Dân đảng coi mô hình xã hội Trung Quốc hiện nay là những gì họ Tưởng đã thực hành từ 1949 ở Đài Loan: Chủ nghĩa Tư bản được bảo trợ bằng chế độ độc tài đẫm máu. Tưởng Kinh Quốc đã từng được Stalin nuôi dưỡng, giáo dục hàng chục năm ở Moscova.

Từ người sáng lập Kuomintang là Tôn Trung Sơn đến cha con nhà Tưởng, tinh thần xuyên suốt luôn là chủ nghĩa dân tộc. Trong các vấn đề lãnh thổ, Kuomintang và đảng Cộng Sản Trung Quốc luôn có sự tương đồng. **Đường lười bò hiện nay do Tưởng Giới Thạch đưa ra. Trước khi Trung Quốc trả lại đảo Bạch Long Vĩ cho Việt Nam 1957 thì Đài Loan đã cho quân chiếm đảo Ba Bình thuộc quần đảo Trường Sa của Việt Nam từ tháng 5.1956. Giả sử Kuomintang thống trị Trung Quốc, tranh chấp lãnh thổ Việt-Trung vẫn tồn tại, chỉ ở dạng khác.** Trên phương diện chủ nghĩa dân tộc, trước khi người Mỹ đưa ra khái niệm One China, cha ông ta đã biết việc này từ lâu.

Trung Quốc xây dựng được chính quyền trung thành với họ ở Hong Kong và Macao cũng như tìm được mối liên hệ với Đài Bắc vì luôn có **những lực lượng tinh hoa sinh ra, lớn lên ở xứ tự do nhưng vẫn ủng hộ Bắc Kinh**. Đó chính thành công của chủ nghĩa dân tộc Hán. Mao Trạch Đông từng đề cao chủ nghĩa Đại Hán. Nhưng với một dân tộc chết đói, chỉ biết đấu tố nhau và giải trí bằng loa phường nên con hổ giấy bị chính đồng bào của mình ở các lãnh thổ này khinh bỉ, xa lánh. Cải cách kinh tế, hiện đại hóa đã đem lại cho Trung Quốc một diện mạo mới, cho nền kinh tế một vị thế mới và cho người Trung Hoa một cảm giác mới về dân tộc. Chủ nghĩa dân tộc Hán bỗng trở nên hấp dẫn với nhiều người Hoa ở mọi nơi trên thế giới này, chẳng riêng gì ở Hong Kong hay Đài Loan.

Về chính trị, từ cuối những năm 1980 Đài Loan đã bước lên con đường dân chủ. **Sự khác biệt về xã hội, về lối sống giữa hai bờ eo biển Đài Loan ngày càng rõ nét.** Dưới các chính quyền dù là Kuomintang hay Đảng Tiến bộ Nhân dân (DPP), tuy việc làm ăn với Hoa-Lục vẫn phát triển, nhưng đối sách với Bắc Kinh và nỗ lực giữ nền độc lập đã khác nhau, tùy theo sức ép bên trong và bên ngoài. Hiện nay, xu thế độc lập của bà Thái Anh Văn đang thắng thế. Người dân Đài Loan khiếp sợ khi thấy nguyên tắc "Một quốc gia, hai chế độ" ở Hong Kong đang bị xóa bỏ. Họ nhìn vào lối sống của các du khách Trung Quốc sang du lịch, shopping mà lo cho tương lai con cái mình.

Năm 2011 Trung Quốc vượt phương Tây về công nghệ pin mặt trời khiến hàng loạt hãng Tây Âu và Nhật phải đóng cửa. Từ 2011 đến nay kinh tế Trung Quốc đã chuyển từ tăng trưởng số lượng sang phẩm chất và trong một số lĩnh vực về điện tử, tin học, trí tuệ nhân tạo, Trung Quốc đang có ưu thế. Tình tảo mà nhìn nhận thì điều đó là bình thường. Từ đầu công nguyên cho đến thế kỷ 18 Trung Quốc và Ấn Độ, hai nền văn minh lớn nhất hành tinh đã chiếm đến ¾ tổng sản lượng toàn cầu và luôn dẫn đầu về công nghệ. Máy hơi nước của James Watt và Công Nghiệp Tư Bản đã đảo ngược được tình thế. Chưa đầy 200 năm sau, chủ nghĩa tư bản “Mèo trắng- Mèo đen đi hia đờ” đã tìm cách lập lại thế quân bình. **Hiện nay tại Trung Quốc đã có những vùng mà thu nhập, trình độ công nghiệp hóa cao hơn cả ở Đài Loan và Hong Kong. Nhưng lối sống và trình độ nhận thức của con người thì vẫn kém xa.** Đó chính là cái vốn quý nhất mà nhân dân ở các lãnh thổ này đang phải bảo vệ.

Đài Loan coi việc CHND Trung Hoa lớn mạnh là một thách thức sống còn, nhưng là điều không tránh khỏi. Từ khi bị Mỹ bán đứng Đài Loan năm 1971, người Đài Loan hiểu hơn ai hết rằng **chẳng ai phân biệt thù theo hệ tư tưởng, mà chỉ theo quyền lợi quốc gia.** Mỹ bỏ rơi VNCH vì 58.000 binh sỹ bị chết và hàng trăm ngàn người bị thương, vì tốn kém hơn 400 tỷ USD (giá 1975) và đối diện với làn sóng phản đối của nhân dân Mỹ. Nhưng **Mỹ bán đứng Đài Loan trong lúc Tưởng Giới Thạch đang là một tiền đồn chống cộng vững vàng, một đồng minh tin cậy nhất của họ trong mọi lĩnh vực,** kể cả tại Hội Đồng Bảo An LHQ. Lúc đó Anh, Pháp, Cộng hòa Trung Hoa (Republic China) và Liên Xô là các ủy viên thường trực cùng với Mỹ. Liên Xô là kẻ thù, Pháp là kẻ hay phá thối, Anh thì cứng đầu, độc lập, chỉ có Đài Loan là thằng em ruột dễ thương. Phải chăng Đảng Cộng Hòa mới chống cộng, còn đảng Dân Chủ chỉ thân cộng? Cả hai vụ bỏ các tiền đồn chống cộng ở Nam Việt Nam và Đài Loan đều xảy ra dưới thời các tổng thống Cộng Hòa là Nixon và Ford. **Bất cứ chính thể nào ở Mỹ cũng hành động vì lợi ích của nước họ, chỉ khác nhau ở cách nhìn và cách làm.** Cũng vì hiểu được điều đó mà sau khi bị Mỹ cắt đứt quan hệ ngoại giao năm 1979, Đài Loan vẫn phải giữ quan hệ quốc phòng và kinh tế mật thiết với Mỹ.

Sau khi Mỹ đá Đài Loan, ôm Trung Quốc, các nước phương tây lần lượt chuyển Đại sứ quán thành “Văn phòng đại diện kinh tế văn hóa”. Họ vẫn giữ quan hệ làm ăn với đảo quốc, vì vẫn coi trọng năng lực sản xuất, nhất là kỹ nghệ điện tử, tin học của xứ này. Nhưng họ chọn Trung Quốc đang đói nghèo làm đối tác làm ăn lớn vì nhắm vào tiềm năng sản xuất và sức mua khổng lồ ở đó. Họ bất chấp các vi phạm về nhân quyền, về sở hữu trí tuệ về môi trường để ký các hợp đồng béo bở. Đa số người dân bầu cho họ hay không, chủ yếu là bởi các thành công kinh tế mà điều rõ nét nhất là túi tiền của từng gia đình, chứ không vì danh sách tù chính trị họ mang theo trong mỗi chuyến đi thăm. Người ta cho rằng, về lâu về dài, Đài Loan khó có thể độc quyền đại diện cho cái tên China, vì Hoa Lục với hơn một tỷ dân quá khủng so với chàng tỳ hon. **Năm 1964 Trung Quốc đã chế ra bom nguyên tử và năm 1967, đã làm được bom hạt nhân. Nội lực của Trung Quốc là khổng lồ.** Đến một lúc nào đó, họ sẽ thay thế Đài Loan ở nhiều vị trí. Đó là quy luật phát triển. **Thích quan hệ với Trung Quốc thì cứ quan hệ, nhưng vội vàng đưa ra chính sách One China, triệt tiêu mọi vị trí của Đài Loan trên bàn cờ chính trị quốc tế là điều tệ hại chưa từng có. Món quà đó lại được tặng cho Bắc Kinh vào những năm 1970, lúc mà Hoa Lục đang khánh kiệt, chẳng có gì đáng đem ra mặc cả, là điều không thể chấp nhận.**

Tại sao không thể có “Two Chinas”, như đã công nhận hai nước Đức, hai nước Triều Tiên? Sự hiện diện của một nước Trung Hoa dân chủ bên cạnh nước Trung Hoa độc tài sẽ là một vũ khí lợi hại trong cuộc đấu tranh chung của nhân loại bảo vệ hòa bình, chưa kể gì đến chuyện ai chống ai. Về bản chất, mọi thay đổi lịch sử đều quyết định bằng yếu tố nội lực. Nhiều người cho rằng vì Mỹ bỏ Đài Loan chơi với Bắc Kinh để đánh sập Liên Xô. Nhưng Liên Xô không sụp đổ vì liên minh Mỹ-Trung, mà vì xã hội Xô Viết đã đến lục mục rỗng. Chính lãnh đạo Liên Xô đã nhìn ra điều đó. Chính mọi cố gắng tuyệt vọng tìm lối thoát đã dẫn đến sụp đổ. Vì tin vào nội lực của dân tộc Trung Hoa nên dân Đài Loan hiểu rằng, mình đã xây dựng thành công Công Nghiệp Tư Bản, tại sao Trung Quốc với tiềm lực về người, về lãnh thổ gấp hàng chục lần lại không làm được? Trong bài viết năm ngoái về đề tài này, tôi có giả định là nếu không có đảng Cộng sản TQ lãnh đạo, thì nước Trung Hoa dưới sự cai trị của Quốc dân đảng (KMT) cũng đã thành một đế quốc đáng gờm từ lâu. <https://www.facebook.com/tho.nguyen.9231/posts/3571396302878417>

Do hiểu được sức mạnh của nội lực, kể cả của địch và của ta, Đài Loan đã có một đối sách đúng đắn để giữ được nền độc lập.

- Về quân sự, Đài Loan đã xây dựng một quân đội thường trực 220.000 người rất thiện chiến (Chỉ mỗi tội không biết làm kinh tế). Một lực lượng quân dự bị lớn và chế độ nghĩa vụ quân sự chưa từng có cho

phép khi có biển sẽ huy động được 2,6 triệu lính. Quân đội này đã đánh bại cuộc đổ bộ của Quân Giải phóng lên đảo Quế Môn năm 1950. Từ năm 1958 trở đi cả hai bên nã pháo vào nhau. Các đảo Bàn Hồ, Mã Tổ, Quế Môn, chỉ cách Trung quốc vài km, đã trở thành các pháo đài ngầm bất khả xâm phạm, luôn phản pháo kịp thời sang Phúc Kiến. Công nghiệp quốc phòng Đài Loan từ năm 1989 đã chế tạo được máy bay phản lực ném bom mang tên F-CK-1 Kinh Quốc [1]. Có thể nói, tuy ở sát nhau, lớn hơn 60 lần, nhưng trong tương lai gần, Trung Quốc chưa dám dùng vũ lực để thôn tính Đài Loan.

- Về kinh tế, Đài Loan công nghiệp hóa trước khoảng 20 năm nên bước qua thời kỳ sản xuất gia công, đã đi vào chiều sâu. Họ tận dụng giá rẻ về nhân công, môi trường, nguyên liệu ở Hoa-Lục để phát triển. Nếu không có thị trường Hoa-Lục, Đài Loan sẽ rất gay go. Do vậy “Cân bằng giữa cứng rắn và mềm dẻo” để giữ quan hệ là chìa khóa trong chính sách Trung-Trung của Đài Bắc. Trong khi Kuomintang chủ trương “Mềm dẻo” nhiều hơn thì các đảng trong “Liên minh xanh” với DPP tỏ ra cứng rắn hơn. Tuy vậy ông Trần Thủy Biển, cựu lãnh đạo DPP đã đưa ra chính sách “Năm không” rất lừng lờ để xoa dịu Trung Quốc:
 - Không tuyên bố độc lập
 - Không thay đổi tên nước
 - Không đưa vào hiến pháp điều khoản nào coi quan hệ với Trung Quốc là quan hệ giữa hai nhà nước
 - Không trưng cầu dân ý về việc đòi độc lập hay thống nhất
 - Không thay đổi quan niệm về thống nhất (Chỉ chấp nhận thương lượng về thống nhất trong điều kiện một nước CHND Trung Hoa có dân chủ)

Chính sách này được chính phủ Mã Anh Cửu của Kuomintang tiếp tục. Việc hai chính đảng lớn đối lập nhưng đồng thuận và kế thừa chính sách của nhau cho thấy Đài Loan đã đạt được một trình độ dân chủ rất cao. Dân chủ hóa đất nước là vũ khí đặc biệt của Đài Loan trong công cuộc bảo vệ lãnh thổ. Các loại vũ khí: kinh tế, quân sự, ngoại giao thì Trung Quốc cũng có. Nhưng dân chủ và quyền con người thì chắc chắn là không. Vì vậy từ cuối những năm 1980, chính Kuomintang tự đưa dân chủ vào đảo quốc, bãi bỏ thiết quân luật, cho phép tự do báo chí, tự do lập đảng phái, bầu cử tự do v.v. Dân chủ hóa đã biến Đài Loan thành một nước phát triển toàn diện, có một nền kinh tế trí thức, có xã hội dân sự mạnh, có phúc lợi xã hội cao. Chỉ số phát triển con người HDI 2019 của Đài Loan còn đứng trên nhiều nước Tây Âu như Pháp, Ý, Tây Ban Nha [2]. Đài Loan là nước duy nhất chống được Covid 19 mà không đóng cửa xã hội, không chặn biên giới với Trung Quốc (Mỗi ngày có 80.000 người qua lại làm ăn). Tuy không được WHO cung cấp thông tin, nhưng Đài Loan lại hào hiệp cung cấp ngược thông tin cho WHO.

Nhờ dân chủ, trong vòng 30 năm, một thế hệ người dân và lãnh đạo có bản lĩnh đã ra đời. Thái độ vừa cương vừa nhu của chính phủ Thái Anh Văn khác hẳn với ứng xử của các nước nhỏ đang bị Trung Quốc chèn ép như Việt Nam, Philippine, Myanmar, Lào.

Một cái đe vững chắc chặn làn sóng bành trướng của Bắc Kinh rất đáng học tập.

Sẽ có ý kiến: Hong Kong cũng có HDI cao, cũng có dân chủ nhưng đâu có chặn được?

(Còn tiếp)